

razvejano visoko šolstvo različnih specialnih področij: »Ne glede na delovanje različnih zveznih služb, predvsem vojske, v neslovenskem jeziku, se je zdelo, da je jezikovno vprašanje rešeno v smislu slovenščine kot aksioma v Sloveniji. Ni treba posebej poudarjati, vsaj mislim tako, da je kolektivna (samo)zavest o tem aksiomu sčasoma dosegla stopnjo ene temeljnih motivacij za državno osamosvajanje.« (Razprave SAZU XXII, 2014: 23)

In dalje: »Jezikovna etika je pač dandanes tudi sestavina civilizacije – parafraziramo po De Gaullu: jezik Evrope je jezik jezikov; različni jeziki prispevajo različna razmišljanja in z njimi rešitve; torej so rastišče ustvarjalnosti. Še posebej, ker ni »velikih« in »malih« jezikov, to je takih, ki jih govorijo velike ali pa majhne množice. Jezik je ne glede na število »uporabnikov« suveren v celoti, kar pomeni, da je zmožen vsakršne izrazitve, vseh filozofemov in (tehničnih) novotarij; ali pač je invaliden, manjvreden in nebogljen, ter ga, preprosto, ni. Vse drugo so, še enkrat več, izgovori in prišepetavanja komodnosti.« (Razprave SAZU XXII, 2014: 24)

Podobno so o slovenščini razmišljali Marko Jesenšek (na SSKJLIK, Ljubljana FF, 2014), v zborniku Slovenske akademije znanosti pa Niko Grafenauer, Tadej Bajd, Alojz Kralj, Jože Maček, Janez Orešnik, Boris Paternu, Miha Tišler, Jože Trontelj, Kajetan Gantar, Mitja Zupančič in Janko Kos.

Silvija Borovnik

Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru

**SLOVESNOST OB 20-LETNICI PLETERŠNIKOVEGA
MUZEJA V PIŠECAH 2. OKTOBRA 2014**

(Gradivo za okroglo mizo – Posvet o slovenščini
v visokem šolstvu in znanosti, dvorana SAZU, 6. 3. 2013)

Stališča sodelujočih na posvetu je mogoče strniti v naslednjih nekaj poudarkov in tako premostiti neusklajenost med politiko razvoja na področju znanosti in univerzitetnega razvoja in univerzitetnega izobraževanja na prvi ter jezikovno politiko na drugi strani:

- slovenščina ima na slovenskih univerzah mesto dominantnega jezika;
- tujim študentom se ponudi čim več študijskega gradiva v angleščini (prevodi skript, učbenikov), konzultacije z njimi potekajo v angleščini;
- določiti je treba obvezni del izvajanja visokošolskih programov (različno za naravoslovje, medicino, tehniko, družboslovje in humanistiko) v slovenskem jeziku in ne v celoti prepustiti univerzam;
- na ravni doktorskega študija se univerzam prepusti avtonomna jezikovna politika; pravica doktoranda je, da svojo disertacijo napiše v slovenščini.

Misli akademika Kajetana Gantarja na Posvetu o slovenščini z naslovom: *Kakšno siromašenje*: »Predlogi, ki bi sčasoma pripeljali do absolutne anglizacije našega univerzitetnega študija, pomenijo veliko zmoto in zablodo ... Naše članstvo v SAZU in naša državljanska zavest narekujeta največjo možno skrb za ohranjanje, uveljavljanje, negovanje in bogatenje slovenščine na vseh področjih. Slovenija je edina država na svetu, v kateri je slovenščina uradni jezik, edina država, ki je nastajala in se rodila ob slovenskem jeziku. Če bi nam kaka ustanova zaupala, da napišemo zgodovino slovenske države, bi lahko začeli tako kot evangelij: »V začetku slovenske države je bila slovenska beseda. Že četrto tisočletje pred Brižinskimi spomeniki, najstarejšim slovenskim pismenim spomenikom, v latinskih besedilih najdemo zapise slovenskih besed, in med prvimi, kar morda ni slučaj, besedo župan (jopanus), ki kaže na državotvornost naših prednikov ...« Zato lahko v slovenski besedi bolj kot v orožju in bolj kot v političnih strukturah vidimo edino in najmočnejše poroštvo za obstoj in razcvet slovenske države: dokler bo zvenela slovenska beseda, toliko časa bo živela tudi slovenska država. Če pa bi slovenska beseda kdaj utihnila, bi tudi slovenska država in z njo tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti kot njena najvišja znanstvena ustanova izgubila svoj smisel obstoja in izdihnila.« (Razprave – Dissertationes XXII, SAZU, Ljubljana, 2014)

Zinka Zorko

SAZU, Ljubljana

KOZJANSKO – BIZELJSKO NAREČJE – GLASOSLOVJE PIŠEČKEGA GOVORA (Gradivo za okroglo mizo)

Po Tinetu Logarju in Jakobu Riglerju spada kozjansko-bizeljsko narečje v štajersko narečno skupino. V to skupino spadajo srednještajersko, zgornjesavinjsko, srednjesavinjsko, južnopohorsko narečje in kozjaški govor.

Fran Ramovš je v svojih *Dialektih* (1935) večino govorov od Konjiške gore in Boča do Lisce, Bohorja, Tisovca, Svetih gora štel k osrednji štajersčini, le na jugu ob Sotli naj bi bilo bizeljsko-obsoteljsko narečje z vplivom doljenjščine. Tine Logar (1996) v svoji razpravi *Karakteristike štajerskih govorov južno od Konjiške gore in Boča* to narečje poimenoval kozjansko-bizeljsko. Melodično in ritmično ga prištevamo k štajerski narečni skupini. Južno od črte Kalobje – Sodna vas ob Sotli in do črte Lisca – Bohor – Pilštanj – Golobinjek slišimo govorico, ki jo razvojno označujejo naslednje posebnosti: odraz za jat je lahko v posameznih govorih: e:ǰ, a:ǰ, široki e, ozki e (Pilštanj); nosni e in etimološki e sta se razvila v široki e, etimološki o in samoglasniški ɾ sta se poenoglasila iz o:ɥ v u, za dolgi u pa se tod govori ü. Kratki in umično naglašeni samoglasniki so se podaljšali, nenaglašeni samoglasniki se lahko reducirajo.